

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Vuosikertomuksen **2016** tiivistelmä

Euroopan työterveys- ja
työturvallisuusvirasto

***Europe Direct -palvelu auttaa sinua löytämään
vastaukset EU:hun liittyviin kysymyksiisi.***

Yhteinen maksuton palvelunumero (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Saat pyytämäsi tiedot maksutta. Myös useimmat puhelut ovat maksuttomia, joskin jotkin operaattorit, puhelinkioskit tai hotellit voivat periä puheluista maksun.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2017

ISBN 978-92-9496-308-6

ISSN 1977-2491

doi:10.2802/001902

Luettelonumero: TE-AF-17-001-FI-N

© Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto, 2017

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Valokuvat

Kansilehti: © SHUTTERSTOCK/Branislav Nenin, © SHUTTERSTOCK/science photo,

© SHUTTERSTOCK/bikeriderlondon, © EU-OSHA/Stoyko Sabotantov

Vuosi 2016 oli tärkeä Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirastolle (EU-OSHA), sillä sen aikana valmistuivat useiden hankkeiden raportit. Näihin hankkeisiin sisältyiväty uusia ja kehittyviä riskejä koskeva toinen eurooppalainen kyselytutkimus (ESENER-2) ja Euroopan parlamentin tilaama hanke ”Turvallisempaa ja terveellisempää työtä kaikenikäisille”.

Vuosi oli erityisen menestyksenkäs vuosien 2016–2017 Terveellinen työ -kampanjalle, sillä käyttöön otettiin käyttäjätavallinen verkko-opas ja tiedon visualisoinnin työkalu. Nämä saavutukset ovat kaikki EU-OSHAN henkilöstön kovan työn ja omistautumisen sekä EU-OSHAN kansallisten koordinoitikeskusten ja kampanjakumppanien valtavan tuen ansiota.

1 Muutosten ennakoiminen

EU-OSHA käynnisti maaliskuussa 2016 uuden kaksivuotisen hankkeen ”Tieto- ja viestintäteknologiaan ja työn sijaintipaikkoihin liittyvät uudet ja syntyvässä olevat työsuojeluriskit vuoteen 2025 mennessä.” Hankkeessa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian kehityksen ja työpisteen sijainnin mahdollisia vaikutuksia työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen. Tulosten avulla edistetään keskustelua mahdollisista toimintaperiaatteista ja toimista sekä annetaan tietoja EU:n ja jäsenvaltioiden päätöksentekijöille ja työmarkkinaosapuolille.

EU-OSHAN tilaamat kolmeasiantuntija-artikkelia, jotka koskevat [joukkoistaa](#), [robotiikkaa](#) ja [suoritusta parantavia lääkkeitä](#), esiteltiin EU-OSHAN hallintoneuvostolle tammikuussa 2016. EU-OSHA tilasi myös kaksi uutta asiantuntija-artikkelia 3D-tulostuksesta ja työntekijöiden seuranta-ohjelmistoista, jotka on tarkoitus julkaista myöhemmin vuoden 2017 aikana.

2 Fakta- ja tilastotietoja

2.1 ESENER

Toisessa [ESENER-tutkimuksessa](#) tutkittiin lähes 50 000 työpaikkaa 36 maassa vuoden 2014 aikana. Tutkimuksesta julkaistiin [yleiskatsaus](#) maaliskuussa 2016, ja kahden seurantatutkimuksen¹ tulokset esiteltiin Euroopan komission työturvallisuuden ja työterveyden neuvoo-antavan komitean täysistunnossa marraskuussa 2016. Vuonna 2016 käynnistettiin myös seurantatutkimukset psykososiaalisten riskien hallinnasta ja työsuojelun hallintakäytännöistä. Niiden tulokset julkaistaan vuonna 2018. ESENER-2-tutkimuksen tulokset esiteltiin kansallisissa ja kansainvälisissä tapahtumissa. Yksi viimeisistä hankkeista on ESENER-2-tutkimuksen arviointi, jota hyödynnetään vuoden 2019 alussa suoritettavan ESENER-3-tutkimuksen kehittämisessä.

¹ ”[Työntekijöiden osallistuminen työsuojelun hallintaan](#)”, mukaan luettuna pääraportti, tiivistelmä ja seitsemän maakohostaista raporttia sekä yhteinen analyysi kolmesta tärkeimmästä työterveyttä ja -turvallisuutta koskevasta tutkimuksesta: ESENER-2, työvoimatutkimuksen vuoden 2013 lisäkysymykset työtataturmista ja muista työhön liittyvistä terveysongelmista sekä kuudes Euroopan työolotutkimus (pääraportti ja tiivistelmä julkaistu).

2.2 Työsuojelukatsaukset

Kolmevuotinen pilottihanke ”[Turvallisempaa ja terveellisempää työtä kaikenikäisille](#)” saatiin päätökseen vuonna 2016. Sen päätavoitteena oli tutkia tapoja, joilla voidaan edistää terveyttä ja turvallisuutta työpaikoilla ottaen huomioon ikääntyvän työvoiman tuomat haasteetsekä edesauttaa tähän liittyvien politiikkojen kehittämistä. Raportin päätulokset ovat saatavilla raportissa ”[Turvallisempaa ja terveellisempää työtä kaikenikäisille – Loppuanalyysi](#)”.

© EU-OSHA, Emmanuel Biard

Vuonna 2016 julkaistiin alustavat tulokset kolmivuotisesta hankkeesta, jonka tavoitteena on määrittää tehokkaita toimintalinjoja, strategioita ja käytännön lähestymistapoja työsuojelun hallintaan erityisesti mikro- ja pienyrityksissä. Raportissa ”[Työterveys- ja työturvallisuus mikro- ja pienyrityksissä EU:ssa – SESAME-hanke](#)” vahvistetaan, että mikro- ja pienyritykset ovat tärkeitä EU:n taloudelle. Lisäksi raportissa painotetaan työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta koskevia huolenaiheita ja korostetaan seikkoja, jotka liittyvät työsuojelun hallinnan puutteisiin pienissä yrityksissä. Toinen raportti, joka koskee mikro- ja pienyritysten työntekijöiden ja omistajien näkemyksiä, julkaistaan vuonna 2017.

Vuonna 2016 jatkettiin työtä niiden hankkeiden parissa, jotka liittyivät työperäisiä sairauksia ja vammoja koskeviin työsuojelukatsauksiin. Ensimmäiseen [syöpää sairastavien työntekijöiden kuntoutusta](#) koskevaan hankkeeseen liittyvä kirjallisuuskatsaus julkaistiin 4. helmikuuta 2017, jolloin vietiin maailman syöpäpäivää. Muita hankkeita ² koskevat kirjallisuuskatsaukset julkaistaan myöhemmin vuoden 2017 aikana.

Työsuojelua tarkastellaan lisäksi työsuojelun kustannuksia ja hyötyjä koskevassa hankkeessa, jossa on tarkoitus arvioida työsuojelun yhteiskunnallista arvoa ja auttaapäätöksentekijöitä, tutkijoita ja muita toimijotekemään tietoon perustuvia päätöksiä työsuojelupolitiikasta ja -käytännöistä. Tietojen arviointia koskeva alustava raportti ”[Työtapaturmia ja työperäisiä sairauksia koskevien kustannusten arviointi: eurooppalaisten tietolähteiden analyysi](#)” julkaistiin vuonna 2016. Tutkimuksen toisen vaiheen ensimmäinen osa käynnistettiin vuonna 2016. Myöhemmin vuoden 2017 aikana julkaistaan tiedon visualisoinnin työkalu, minkä jälkeen esitellään edistyneempi kustannusmalli.

© EU-OSHA, Adam Skrzyzpczak

3 Työkalut työsuojelun hallintaan

EU-OSHAn merkittävä hanke [OiRA](#) on internetissä toimiva verkkosivusto, joka sisältää eurooppalaisille yrityksille tarkoitettuja maksuttomia vuorovaikutteisia työkaluja työpaikkoja koskevien riskinarviointien suorittamiseen. Työkalut on räätälöity eri alojen ja eri maiden tilanteiden erityistarpeisiin. OiRA-verkkosivustoa uudistettiin vuonna 2016, ja sen uusi versio julkaistiin tammikuussa 2017. Vuoden 2016

² Tietyt biologisten tekijöiden aiheuttamat työperäiset sairaudet ja työperäisten sairauksien tunnistamismenetelmät valvonta- ja varoitussjärjestelmien avulla.

loppuun mennessä oli julkaistu yli 100 OiRA-työkalua ja kyseisten työkalujen avulla oli suoritettu yli 50 000 riskinarviointia. OiRA-yhteisö on erittäin tärkeä hankkeen onnistumiselle. EU-OSHA ja OiRA-yhteisö tekivät koko vuoden 2016 ajan tiivistä yhteistyötä OiRAa koskevan tietoisuuden lisäämiseksi. EU-OSHA kehitti myös vuonna 2017 julkaistavat OiRA-tiedotustyökalut, joiden avulla OiRAn käyttöä voidaan lisätä eri puolilla Eurooppaa.

EU-OSHA on myös sitoutunut tukemaan muiden työsuojelun [sähköisten työkalujen](#) kehittämistä ja niiden käytön lisäämistä. Tätä tarkoitusta varten Bilbaossa järjestettiin syyskuussa 2016 sähköisiä työkaluja koskeva työpaja. Asiantuntijat pitivät esityksiä aiheista, jotka koskivat muun muassa sähköisten työkalujen kehittämistä koskevia yleiskatsauksia sekä mobiilisovellusten kehittämistä. Toinen sähköisiä työkaluja käsittelevä seminaari on tarkoitettu järjestää syyskuussa 2017. Seminaarin aiheena ovat vaaralliset aineet, ja siinä keskitytään vuosien 2018–2019 Terveellinen työ -kampanjaan.

4 Tiedottaminen

4.1 Kampanjat

Vuosien 2014–2015 [kampanjan](#) ”[Terveellinen työ – stressi hallinnassa!](#)” arvioinnissa todettiin, että kampanja oli menestyksekkäämpi kuin yksikään aiempi kampanja ja että se oli osoittautunut todelliseksi muutosten alullepanijaksi. EU-OSHA on tunnistanut kampanjaan liittyvät haasteet ja aikoo esimerkiksi keskustella eri maiden tilanteisiin sopivien kampanjamateriaalien räätälöinnistä. Lisäksi EU-OSHAhyödyntää saatuja kokemuksia vuosien 2018–2019 Terveellinen työ -kampanjan suunnittelussa.

Vuosien 2016–2017 [Terveellinen työ – Elämän eri vaiheissa](#) -kampanja käynnistettiin virallisesti 15. huhtikuuta 2016. Siinä keskitytään riskien ennaltaehkäisyyn kestäväen työuran edistämiseksi.

EU-OSHA:n [kansallisten koordinoitikeskusten](#) verkosto on Terveellinen työ -kampanjan ydin, sillä ne vastaavat kampanjan kansallisen tason koordinoinnista. Keskukset järjestävät monenlaista kampanjaan liittyvää toimintaa, kuten tapahtumia sekä tiedotusvälineisiin ja suhdetoimintaan liittyviä toimia. Keskusten aktiivintoimintaan tuonut esiin sen, miksi terveelliset ja kestävät työpaikat ovat elintärkeitä kaikenikäisille työntekijöille.

Kampanjan tukena käytettiin runsaasti aineistoa, kuten keskeinen kampanjapaketti 25 kielellä. Joulukuun loppuun mennessä kampanja-aineiston tuotteita oli jaettu noin 800 000 kappaletta. Kampanjan tuotteisiin sisältyi [verkko-opas](#) ”[Terveellinen työ – Elämän eri vaiheissa](#)” sekä verkossa käytettävä tiedon visualisoinnin työkalu ”[Turvallisempaa ja terveellisempää työtä kaikenikäisille](#)”, jonka avulla käyttäjät voivat tarkastella tietoja vuorovaikutteisesti.

Lokakuun 24.–28. päivänä vietetyn [Euroopan työsuojelun teemaviikon](#) aikana järjestettiin satoja tapahtumia ympäri Eurooppaa kampanjan sanoman levittämiseksi. EU-OSHA ja yksi sen kampanjan mediakumppaneista, PPE.org, järjestivät reaaliaikaisen Twitter-keskustelun, ja kampanjan mediakumppaneilla oli tilaisuus haastatella tri Christa Sedlatschekia.

Terveellinen työ – Elämän eri vaiheissa -kampanjan käynnistäminen, Bryssel, huhtikuu 2016

Kampanjaan saatiin mukaan yli 100 virallista kampanjakumppania ja 34 mediakumppania. Viralliset kampanjakumppanit järjestivät vuonna 2016 useita tapahtumia, joihin kuului Ideal Standard- ja Lego-yhtiöiden järjestämät hyvien käytäntöjen vaihtoa koskevat tapahtumat. Lisäksi viralliset kampanjakumppanit muodostivat Terveellinen työ -kampanjan virallisten kampanjakumppanien ohjausryhmän, joka pyrkii kehittämään ja edistämään hyvien käytäntöjen vaihtoa ja keskinäistä oppimista.

Kampanjaa edistettiin sosiaalisen median ([#EUhealthyworkplaces](#)), [uutisartikkelien](#) ja [kampanjan uutiskirjeen avulla](#).

[Vuosien 2018–2019 Terveellinen työ -kampanjan, joka koskee vaarallisten aineiden hallintaa työpaikoilla](#), valmistelut ovat nyt käynnissä.

4.2 Valistustyö

Marraskuussa 2016 pidetyillä DOK Leipzig -dokumenttielokuvafestivaaleilla [Terveellinen työ - elokuvapalkinto](#) annettiin Jakob Schmidille hänen elokuvastaan *To Be a Teacher (Zwischen den Stühlen)*. Elokuvassa kerrotaan herkillä ja huumorintajuisella tavalla tunteikas tarina kolmen nuoren opettajan ensimmäisistä työkokemuksista koulussa. Elokuvassa kuvatut nuorten opettajien kohtaamat psykososiaaliset riskit antavat katsojalle kuitenkin paljon ajattelemisen aihetta. Elokuva tekstitetään 13 kielelle, ja se jaetaan kansallisiin koordinoitikeskuksiin DVD:llä.

Mikään Terveellinen työ -kampanja ei voisi olla täydellinen ilman [Napo](#)-elokuvaa. Uusi elokuva, [Napo in ... Back to a healthy future](#), julkaistiin vuosien 2016–2017 Terveellinen työ -kampanjan keskeisen sanoman edistämiseksi. [Napo opettajien apuna](#) -verkkosivustooli suosittu myös vuonna 2016, ja siitä on kehitetty nyt myös tšekkiläinen versio.

EU-OSHA järjesti läpi vuoden useita tapahtumia, joihin kuului Eurooppa-päivän juhlallisuudet 9. toukokuuta. Lisäksi EU-OSHA järjesti syyskuussa työpajan 19. eurooppalaisessa terveysfoorumissa Gasteinissa ja

osallistui niin ikään syyskuussa Tampereella järjestettyyn turvallisuutta ja tapaturmien ehkäisyä käsittelevään 12. maailmankonferenssiin. EU-OSHA myös osallistui lokakuussa turvallisuutta ja tapaturmien ehkäisyä käsittelevään 12. maailmankonferenssiin Prahassa EU:n puheenjohtajamaan Slovakian konferenssiin Bratislavassa. Brysselissä joulukuussa järjestetyssä EU:n virastojen foorumissa (EU Agencies Forum) kokoontui EU:n virastoja, sidosryhmiä ja päättäjiä korkean tason keskusteluissa.

5 Tiedon jakaminen verkossa

[OSHWiki](#) on EU-OSHA:n monikielinen verkkosivusto, jonka välityksellä käyttäjät voivat luoda ja jakaa tietoa työsuojelusta. Vuonna 2016 EU-OSHA pyrki tekemään OSHwiki-verkkosivustoa tunnetuksi yhteisön ja tietämyspohjan laajentamiseksi. Lopputuloksena oli uusia artikkeleita, vanhojen päivityksiä ja uusia käännöksiä. EU-OSHA valmisteleekin nyt OSHwikiin tulevaisuutta koskevan toteutettavuustutkimuksen perusteella uutta pitkäaikaista strategiaa alustaa varten.

Vuonna 2016 EU-OSHAn muun verkossa tapahtuvan tiedonvälityksen pääaiheena oli työperäistä syöpää aiheuttavat riskitekijät ja niiden ehkäisyyn liittyvät hyvät käytännöt. EU-OSHA teki läheistä yhteistyötä viiden eurooppalaisen kumppanin kanssa [syöpää aiheuttavia aineita koskevan ehkäisy-suunnitelman](#) laatimiseksi 25. toukokuuta 2016 allekirjoitetun sopimuksen tueksi. Suunnitelmassa noudatetaan [karsinogeeni- ja mutageenidirektiiviin \(2004/37/EY\)](#) ehdotettuja muutoksia, joilla pyritään vähentämään työntekijöiden altistumista karsinogeenille. EU-OSHA myös tuki Euroopan komissiota direktiivin tarkistusprosessissa osallistumalla kokouksiin ja videoneuvotteluihin.

6 Verkostot ja viestintä

Hallintoneuvosto sopi vuoden 2016 kokouksissaan johtajan sopimuksen jatkamisesta viiden vuoden lisäkaudeksi ja päätti, että puheenjohtajiston tulee toimia OiRAn ohjauskomiteana. EU-OSHAn useissa neuvonantajaryhmissä käsiteltiin tärkeitä aiheita, joihin kuului kansallisten koordinoitikeskusten asema viestinnässä ja kampanjoinnissa (viestintää ja tiedotusta käsittelevä neuvonantajaryhmä) ja vuosien 2018–2019 Terveellinen työ -kampanjaa koskeva strategia (viestintää ja tiedotusta käsittelevä neuvonantajaryhmä ja työsuojelua koskevaa tietämystä käsittelevä neuvonantajaryhmä).

Euroopan tasolla EU-OSHA kehitti edelleen suhteitaan Euroopan parlamenttiin ja Euroopan komissioon antamalla työsuojelua koskevaa neuvontaa ja osallistumalla työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua edistäviin alakohtaisiin neuvottelukomiteoihin. Osallistumalla parlamentin työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan kokouksiin EU-OSHA oli säännöllisesti yhteydessä Euroopan parlamentin jäseniin ja lisäsi tietoisuutta EU-OSHAn työstä. EU-OSHAn yhteistyö työmarkkinaosapuolien ja [Eurofoundin](#) kanssa jatkui tiiviinä.

Saavuttaakseen tavoitteensa EU-OSHA hyödyntää kumppanuussuhteitaan muun muassa kansallisten koordinoitikeskusten ja [Enterprice Europe Network-verkoston](#) kanssa. Vuonna 2016 kansallisten koordinoitikeskusten kokoukseen otettiin ensimmäistä kertaa mukaan myös Yritys-Eurooppa-verkoston työsuojelulähettiläät. EU-OSHA tekee viestintään liittyvän kumppanuushankkeensa yhteydessä yhteistyötä [Enterprice Europe Network](#)-verkoston kanssa hyvän työterveyden ja -turvallisuuden edistämiseksi mikro- ja pienyrityksissä. [Enterprice Europe Network](#)-verkoston työsuojelulähettiläiden määrä lisääntyi huomattavasti vuonna 2016: vuonna 2015 lähettiläitä oli 17 ja vuonna 2016 puolestaan 28.

Vuosi 2016 oli menestyksenkäs myös EU-OSHAn verkkonäkyvyyden kannalta. Kaikilla EU-OSHAn verkkosivuilla kävi yli 2,4 miljoonaa kävijää, ja EU-OSHAn läsnäolo sosiaalisessa mediassa jatkoi kasvuaan kaikilla alustoilla ([Twitter](#), [Facebook](#), [LinkedIn](#) ja [YouTube](#)). Esimerkiksi Twitterissä kasvua oli 19 prosenttia vuoteen 2015 verrattuna. Lisäksi EU-OSHAn sähköisen [OSHmail](#)-uutiskirjeen tilaajamäärä nousi yli 73 000:een.

EU-OSHalla on kuusi kansallista koordinoitikeskusta Länsi-Balkanin maissa ja Turkissa, ja niiden tarkoituksena on edistää niiden integroimista eurooppalaisen työsuojelun kolmikantarakenteeseen. EU-OSHAn työtä kyseisten maiden kanssa tukee liittymistä valmisteleva tukiväline (IPA). Tämä tuen myötä pelkästään vuonna 2016 yli 200 kyseisten maiden työsuojelun ammattilaista ja työmarkkinaosapuolta sai osallistua koulutustilaisuuksiin, työpajoihin ja seminaareihin. Tällaisella tärkeällä tiedonvaihdoilla on lisätty tietoisuutta Euroopan työsuojelukäytännöistä ja parannettu työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koko alueella.

MISTÄ EU:N JULKAISUJA SAA?

Maksuttomat julkaisut:

- yksi kappale:
EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- enemmän kuin yksi kappale tai julisteet/kartat:
Euroopan unionin edustustoista (http://ec.europa.eu/represent_fi.htm),
muissa kuin EU-maissa sijaitsevista lähetystöistä (http://eeas.europa.eu/delegations/index_fi.htm),
ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun (http://europa.eu/europedirect/index_fi.htm)
tai soittamalla 00 800 6 7 8 9 10 11 (maksuton numero koko EU:n alueella) (*).

(*) Saat pyytämäsi tiedot maksutta. Myös useimmat puhelut ovat maksuttomia, joskin jotkin operaattorit, puhelinkioskit tai hotellit voivat periä puheluista maksun.

Maksulliset julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>).

**Euroopan työterveys- ja
työturvallisuusviraston (EU-OSHA)**

tehtävänä on turvallisuuden, terveyden sekä tuottavuuden lisääminen Euroopan työpaikoilla. Virasto tutkii, kehittää ja jakaa luotettavaa, tasapuolista ja puolueetonta työsuojelutietoa sekä järjestää Euroopan laajuisia valituskampanjoita. Virasto on Euroopan unionin vuonna 1994 perustama, ja sen toimipaikka on Bilbaossa Espanjassa. Se kokoaa yhteen Euroopan komission, jäsenvaltioiden hallitusten ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajia sekä EU:n kunkin jäsenvaltion ja muiden maiden johtavia asiantuntijoita.

**Euroopan työterveys- ja
työturvallisuusvirasto**

12 Santiago de Compostela,
E-48003 Bilbao, Espanja
Puhelin +34 944358400
Faksi (+34) 944358401
Sähköpostiosoite: information@osha.europa.eu

<http://osha.europa.eu>